

een half procent 's jaars op bezittingen en twee procent op inkomsten. Dit was een VB- en IB- heffing over de komende acht jaren, bestemd voor rente en aflossing der staatsschuld. De inschrijvers in de Vrijwillige Negotiatie zouden desgewenst hun inschrijvingsbedrag mogen voldoen met wat zij verplicht zouden moeten betalen uit hoofde van die onvrijwillige achtjarige heffing.

Het zeer besluitvaardige Staatsbewind beslist al op 10 februari 1802 overeenkomstig de voorstellen van Financiën. Publicatie vindt de volgende dag, 11 februari 1802, plaats³). Men kan dan ook vrijwel meteen bij de plaatselijke Ontvangers inschrijven in de Vrijwillige Negotiatie.

Ook de Rotterdamse koopman en kassier Jan Havelaar sr. schreef hierop in. In zijn kasboek, opgedolven uit de zware originele 18de eeuwse geldkist van de firma Havelaar⁴), heeft hij op 8 maart 1802 ingeboekt: 'Rekening van Obligatien aan Cassa voor hetgeen ick aan den Ontvanger Dreux heb betaald wegens de Negotiatie van dertig millioene waarvoor ick heb gekregen een Recepis van f 1000, Nr 1687 à 98 PrCto en een lot No 20048: f 980,-'. Hij kreeg dus twee procent korting wegens de contante betaling en voorts een heel lot.

De loterijlening werd ver overtekend. Het aanvankelijk bedrag van f 30 miljoen werd bij besluit van 3 mei 1802 door het Staatsbewind met f 3 miljoen verhoogd tot f 33 miljoen. In totaal was tenslotte geadmitteerd f 32.867.000 en aan loten uitgegeven f 13.142.800. Het obligo van de staat kwam aldus uit op ruim f 46 miljoen. Aflossing leek problemen te gaan opleveren, mede gelet op de in voorafgaande jaren ontstane staatsschuld. Tegenover begrotingen van f 71 miljoen (1801) en f 66 miljoen (1802) stond een jaarlijkse belastingopbrengst van slechts f 30 miljoen⁵).

Wat kon worden gedaan om die overtekening te ondervangen? Thesaurier-generaal en Raden komen op 26 februari 1802 in spoedberaad bijeen. Nog meteen op diezelfde dag gaat er een brandbrief uit aan het Staatsbewind. De inschrijvingen op de Vrijwillige Negotiatie dd. 11 februari jl. zijn zozeer uit de hand gelopen en de verwachtingen te boven gegaan, met veel contante betalingen, dat er een acuut tekort aan 'numerair' (= gemunt geld) is ontstaan. Wissels dreigen niet meer te worden gehonoreerd. Dat kon het land zich met zijn internationale handelsbelangen niet veroorloven. Vooral de graan- en houthandel met de Baltische landen en Rusland dreigde spaak te lopen indien wisselmarkt en accept-